

OPMERKINGEN BIJ DE DISCUSSIONOTA "EVALUATIE VERORDENINGEN WWB"
t.b.v. de Cie. W&F, 19 april 2007 (*herziene versie*)

De prominente aandacht voor de financiële kaders en situatie wekt de indruk dat die in aanzienlijke mate bepalend zijn voor de inhoud van de verordeningen. Dat zou echter hetzelfde zijn als wetgeving ondergeschikt maken aan de financiële middelen van het rijk, of alleen die wet- en regelgeving die op bepaalde groepen van toepassing is. Het moge duidelijk zijn dat dit op gespannen voet staat met de uitgangspunten van de democratische rechtsstaat, waarbij immers niet financiën maar hogere beginselen richtinggevend dienen te zijn. De nota geeft dan ook aan dat beperking van de "schadelast" (een ongelukkige term, aangezien het over mensen gaat) een neven doelstelling is.

Uiteraard is het van belang om voor de (meetbaarheid van de) uitvoering van het beleid duidelijke kwantitatieve doelstellingen te hebben, maar ook deze mogen de inhoud van verordeningen niet bepalen. Een fixatie op prestatie-indicatoren brengt immers het gevaar met zich mee dat mensen ondergeschikt worden gemaakt aan cijfers en scoringsdrang. Toch dreigt dit gevaar, ook gezien de Reïntegratievisie en de Service Niveau Overeenkomst tussen CWI, gemeenten Leidse Regio en UWV, waarin bijvoorbeeld wordt afgesproken dat de helft van de aanvragen niet in een uitkering mag resulteren. Dit moet voorkomen worden. De menselijke waardigheid is voor de Cliëntenraad de maat der dingen, niet de statistiek.

TOESLAGENVERORDENING

De Cliëntenraad SoZA is allerminst gelukkig met de voordeurdelersregeling noch met de lagere uitkering voor dak- en thuislozen.

REÏNTEGRATIEVERORDENING

Uit het Collegeakkoord:

"De collegepartijen willen Leidenaren die - om welke reden dan ook - aangewezen zijn op een bijstandsuitkering, perspectief bieden. De gemeente zorgt voor ondersteuning en begeleiding om zo snel onafhankelijk van een uitkering te worden. Hier wordt gestreefd naar een sluitende aanpak. Diegene voor wie betaald werk tot de mogelijkheden behoort, kan rekenen op een op maat gesneden reïntegratietraject gericht op uitstroom naar werk. Indien betaald werk nog niet tot de mogelijkheden behoort, zal gezocht worden naar een andere vorm van maatschappelijke participatie (sociale activering). Ook deze groep kan de gemeente op individuele basis een vrijstelling van de sollicitatieplicht verlenen.

De gemeente wil inzetten op duurzame, op maat gesneden reïntegratietrajecten. De partijen willen dat alle bijstandsgerechtigden een reïntegratietraject op maat gaan volgen, waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met capaciteiten, opleidingsniveau, wensen en mogelijkheden van het individu. Het reïntegratietraject wordt dus in nauwe samenspraak met de deelnemer opgesteld en op maat gesneden. Dit is niet vrijblijvend. Beide partijen zijn gehouden aan dit traject daadwerkelijk uit te voeren."

Samenspraak, afspraken, trajectplannen tekenen, klant, cliënt enz. horen bij een situatie van gelijkwaardige partners. Dit is allerminst overeenkomstig de werkelijke verhoudingen, want een aanvrager of ontvanger van een WWB-uitkering bevindt zich in een afhankelijke positie. Er is daarbij sprake van een machtsverhouding, waarbij de klant de zwakkere partij, met een kwetsbare rechtspositie, is. Het is belangrijk dit te beseffen bij het formuleren van kaders voor

Cliëntenraad Sociale Zaken en Arbeidsmarktbeleid Leiden

verordeningen. Die kwetsbaarheid is voor de Cliëntenraad een reden om te pleiten voor een betere en goed bekende regeling voor bemiddeling bij onenigheid en conflicten over reïntegratie(trajecten), ook na aanvang van een traject. De huidige regeling is vrijwel onbekend bij belanghebbenden en voorziet niet in bemiddeling tijdens een traject, voor zover ons bekend.

De Cliëntenraad is geen voorstander van een (te vage) verordening op hoofdlijnen en te veel uitwerking in beleidsregels. Dan ontstaat er een democratisch tekort, want de gemeenteraad staat immers buitenspel bij de vaststelling van beleidsregels, en de Cliëntenraad feitelijk ook, want een belangrijke beïnvloedingsmogelijkheid vervalt. Bovendien ontstaat dan onduidelijkheid naar medewerkers en naar klanten toe, die zich in steeds weer gewijzigde beleidsregels moeten verdiepen, terwijl het personeel nu al niet altijd goed op de hoogte van van beleidsregels en interne werkinstructies is.

De Cliëntenraad is evenmin voorstander het bieden van te veel "mogelijkheden en ruimte" aan casemanagers, zoals wordt voorgesteld. Dan dreigen rechtsonzekerheid en rechtsongelijkheid, en weet uiteindelijk niemand meer precies waar hij aan toe is. Bovendien worden dan bijkans onmogelijk hoge eisen aan beoordelingsvermogen, inlevingsvermogen, kennis van zaken e.d van casemanagers gesteld. Er zal dus naar een evenwicht tussen de noodzakelijke flexibiliteit bij de uitvoering aan de ene en dreigende rechtsonzekerheid en -ongelijkheid aan de andere kant moeten worden gezocht.

MAATREGELEN - of AFSTEMMINGSVERORDENING

Het is belangrijk te beseffen dat de financiële positie van bijstandsgerechtigden precair is, waarbij tegenvallers vaak niet kunnen worden opgevangen. Een strafkorting kan dan ook tot aanzienlijke problemen leiden, en stopzetting van een uitkering al snel tot huisuitzetting. De problemen voor de samenleving worden dan eerder groter dan kleiner. Uit de nota kan echter worden geconcludeerd dat B&W aanstuurt op een aanscherping van het sanctiebeleid, hetgeen voor de Cliëntenraad niet aanvaardbaar is en hetgeen ook enigszins merkwaardig overkomt bij een college van deze politieke signatuur.

HANDHAVINGSVERORDENING

Minder repressie en meer en betere preventie, met een nadruk op voorlichting aan aanvragers en ontvangers van een uitkering zou de Cliëntenraad toejuichen. De regels en eisen zijn niet altijd even duidelijk en begrijpelijk, noch altijd even logisch, voor wie er mee te maken heeft.

TEN SLOTTE

De Cliëntenraad betreurt de procedure. Bij de vorige kaderstelling voor de verordeningen WWB (begin 2004), die allesbehalve vlekkeloos verliep, werd de Cliëntenraad om advies gevraagd over de kaders alvorens ze door de commissie (SI) werden vastgesteld. Veel van die kaders waren echter geen kaders maar te expliciete richtsnoeren, die te weinig ruimte open lieten en bovendien wel eens onderling in tegenspraak waren. De Cliëntenraad pleit nadrukkelijk tegen "dicht timmeren" bij de kaderstelling, maar voor ruimte voor voortschrijdend inzicht tussen nu en besluitvorming over de verordeningen, de inzichten van het college en voor hetgeen in de inspraak naar voren wordt gebracht. Een belangrijk uitgangspunt is verder dat mensen behandeld worden als zelfstandige individuen, hen daarbij op een volwassen manier te benaderen, en niet als kinderen die met harde hand moeten worden opgevoed, en dat ze vanuit vertrouwen bejegend moeten worden, en niet bij voorbaat met achterdocht en/of vanuit een repressieve houding.